

ΑΝΑΛΥΣΗΤΟΥ **ΝΙΚΟΥ ΜΟΥΔΟΥΡΟΥ**

Η Άγκυρα δείχνει πρόθυμη να αφήσει τη συζήτηση να βγει στο προσκήνιο αλλά την πλαισιώνει με τις αξιώσεις της χωρίς να μπαίνει σε καμιά συζήτηση για τις λεγόμενες παραχωρήσεις

Όλα φαίνεται ότι ξεκίνησαν την 1η Οκτωβρίου 2024, όταν ο Ντεβλέτ Μπαχτσελί στη διάρκεια των εργασιών έναρξης του νέου κοινοβουλευτικού έτους, πήγε στα έδρανα του κουρδικού Κόμματος Ισότητας και Δημοκρατίας των Λαών για χειραψία με την ηγεσία του σημαντικότερου μέρους του κουρδικού πολιτικού κινήματος. «Ντεβλέτ» στα ελληνικά σημαίνει κράτος. Συμβολικά λοιπόν το χέρι του «κράτους» της Τουρκίας μετά από πάρα πολλά χρόνια τεντώθηκε, αυτή τη φορά όχι για να κτυπήσει, αλλά υποτίθεται για να χαιρετήσει τους εκλεγμένους εκπροσώπους του μεγαλύτερου κουρδικού κινήματος εντός της χώρας.

Από εκείνη την στιγμή και μετά το κουρδικό πρόβλημα μονοπόλησε την επικαιρότητα. Βρέθηκε ξανά στα πρωτοσέλιδα του Τύπου, αλλά και στις καθημερινές συζητήσεις των απλών ανθρώπων, ιδιαίτερα στις νοτιοανατολικές - κουρδικές περιοχές της Τουρκίας. Ο ηγέτης της τουρκικής Ακροδεξιάς συνέχισε να σοκάρει με τα ρητορικά του ανοίγματα και τις επόμενες εβδομάδες. Έφτασε μάλιστα στο σημείο να καλέσει τον ιστορικό ηγέτη των Κούρδων της Τουρκίας, Αμπντούλλάχ Οτσαλάν, εάν το επιτρέψουν οι συνθήκες να μιλήσει στην κοινοβουλευτική ομάδα του Κόμματος Ισότητας και Δημοκρατίας των Λαών (DEM Parti) και να διακηρύξει «το τέλος της τρομοκρατίας και τη διάλυση της οργάνωσης», δηλαδή του PKK.

Όλα αυτά λοιπόν οδήγησαν φυσιολογικά στο ερώτημα εάν όντως η κυβέρνηση της Τουρκίας έχει πραγματική πρόθεση για μια νέα προσπάθεια επίλυσης του κουρδικού, ή αν πρόκειται απλά για μια τακτική προσέγγισης με το συντηρητικό τμήμα των Κούρδων ψηφο-

Το «χέρι του κράτους» και το Κουρδικό πρόβλημα

φόρων ενόψει κρίσιμων εξελίξεων όπως η προσπάθεια αλλαγής του Συντάγματος και άρα πιθανού δημοψηφίσματος. Η απάντηση στο παρόν στάδιο βρίσκεται στο γκρίζο πεδίο που συνδέει τα πιο πάνω. Η πρόθεση οριστικής επίλυσης του κουρδικού προβλήματος με την κατοχύρωση όλων των πολιτικών δικαιωμάτων του κουρδικού λαού, έτσι όπως αυτός τα διεκδικεί, στο παρόν στάδιο εξακολουθεί να είναι μια μακρινή προοπτική. Ωστόσο, τα «ανοίγματα» του τελευταίου χρονικού διαστήματος, αλλά και η χρονική συγκυρία στην οποία λαμβάνουν χώρα, δείχνουν ότι η διαδικασία δε θυμίζει αποκλειστικά μια εκλογική τακτική.

Πολλά τα ερωτηματικά που επικεντρώνονται σε ότι αφορά τις πραγματικές προθέσεις της τουρκικής κυβέρνησης

* Διαδικασία συνομιλιών που δεν ονομάζεται

Το πρώτο χαρακτηριστικό είναι η μονομέρεια, η οποία ωστόσο δεν αποτελεί νέο στοιχείο. Ο ηγέτης της τουρκικής Ακροδεξιάς, αλλά και μια σειρά κυβερνητικών στελεχών αναφέρονται στο Κουρδικό ως ένα πρόβλημα τρομοκρατίας και μόνο. Προωθείται από τη μια πλευρά ο ρόλος του Οτσαλάν ως μια μορφή διαμεσολάβησης, αλλά την ίδια στιγμή επιδιώκεται δημοσίως να υποβαθμιστεί ο ρόλος του PKK. Επίσης υπογραμμίζεται η ανάγκη αφοπλισμού και διάλυσης της ένοπλης πτέρυγας του κουρδικού κινήματος, χωρίς προς το παρόν να γίνεται οποιαδήποτε αναφορά στα βήματα που θα πρέπει να κάνει το τουρκικό κράτος για την αποκατάσταση των δικαιωμάτων των Κούρδων. Άρα σε αυτή τη φάση των διαδικασιών η εξουσία στην Άγκυρα δείχνει πρόθυμη να αφήσει τη συζήτηση να βγει στο προσκήνιο, αλλά την πλαισιώνει πρώτα με τις αξιώσεις της χωρίς να μπαίνει σε καμιά συζήτηση για τις λεγόμενες παραχωρήσεις. Ένα επίσης σημαντικό χαρακτηριστικό των τελευταί-

ων ημερών είναι ότι ο ίδιος ο Ερντογάν παραμένει «ένα βήμα πίσω» από τον εταίρο του στην εξουσία. Ο Μπαχτσελί είναι αυτός που στο παρόν στάδιο ανέλαβε να δώσει το ύψος των πρωτοβουλιών. Η εξέλιξη αυτή μπορεί να συμβολίζει δύο αντιφατικές πιθανότητες. Η μία είναι η ύπαρξη διαφωνιών εντός του κυβερνητικού συνασπισμού για το περιεχόμενο και τον τελικό στόχο των πρωτοβουλιών στο Κουρδικό. Αυτή η πιθανότητα δεν μπορεί να ξεκαθαρίσει εάν δεν αρχίσουν να ξεκαθαρίζουν οι πρωτοβουλίες. Η δεύτερη πιθανότητα - πιο ρεαλιστική - είναι ότι ο κυβερνητικός συνασπισμός έχει εδώ και καιρό αποφασίσει κάποιες βασικές κινήσεις διαπραγμάτευσης με τους Κούρδους, αλλά υπάρχει σχετική διαφοροποίηση στην ιεραρχία και προτεραιοποίηση των κινήσεων. Για παράδειγμα ο Μπαχτσελί επιμένει στο ρόλο Οτσαλάν, όμως έχει πλήρη συνείδηση ότι το PKK δε μπορεί να καμιά περίπτωση να αποκλειστεί από ένα πλαίσιο διαλόγου που θα επεκτείνεται. Τούλαχιστον αυτή ήταν και η εμπειρία της τελευταίας προσπάθει-

ας που κατέρρευσε το 2015. Πάντως στο παρόν στάδιο ο Ερντογάν φροντίζει δημοσίως να διασφαλίζει την ενότητα του συνασπισμού εξουσίας χωρίς να τοποθετείται ακόμα σε θέματα ουσίας. Στις 27 Οκτωβρίου 2024 υπογράμμισε τα εξής: Δηλώσεις Ερντογάν που σηρίζουν τον Μπαχτσελί: «Ως κυβέρνηση και συμμαχία, λαμβάνουμε υπόψη τα πάντα πριν κάνουμε ένα βήμα. Θα βαδίσουμε προς τους στόχους μας σπάζοντας τις παγίδες που έχουν στηθεί. Θα χρησιμοποιήσουμε όλα τα μέσα και τις ευκαιρίες που διαθέτει η χώρα μας για να οικοδομήσουμε μια Τουρκία όπου δεν θα υπάρχει τρομοκρατία και βία και όπου η δημοκρατία και η αδελφσύνη θα κυριαρχούν».

Το τρίτο επίσης σημαντικό χαρακτηριστικό των τελευταίων εξελίξεων είναι ότι παρά τα πολλά ερωτηματικά που επικεντρώνονται στις πραγματικές προθέσεις της κυβέρνησης, κανένας από τους σημαντικούς οργανωμένους φορείς της χώρας δε μένει αμέτοχος. Το ξαφνικό «άνοιγμα» που εκφράστηκε με τις κινήσεις Μπαχτσελί δεν άφησε σε αμνηχανία την αντι-

πολίτευση. Αντίθετα τόσο το Ρεπουμπλικανικό Λαϊκό Κόμμα (CHP), όσο και το οργανωμένο κουρδικό κίνημα άρπαξαν αμέσως την ευκαιρία για να πλαισιώσουν την επικαιρότητα με τις δικές τους θέσεις. Το κύριο δίλημμα που προκύπτει για την αντιπολίτευση και ιδιαίτερα τους Κούρδους δεν είναι να «προλάβουν» τις εντυπώσεις. Αντίθετα το κύριο δίλημμα είναι το κατά πόσο θα καταφέρουν στους μήνες που ακολουθούν να απεγκλωβίσουν την νέα προσπάθεια από το ζήτημα της «ενότητας του εσωτερικού μετώπου» που αυταρχικά επικαλείται ο Ερντογάν. Δηλαδή εάν θα καταφέρουν στην πορεία των εξελίξεων να προωθήσουν τις θέσεις τους ανεξαρτήτως του πλαισίου του «εθνικά ορθού και πρέπει» που προσπαθεί να επιβάλει ο κυβερνητικός συνασπισμός. Πιο συγκεκριμένα, η αντιπολίτευση είναι αυτή που καλείται τώρα να επεκτείνει την προσπάθεια πέραν από τη μονομέρεια και να την ενσωματώσει στα ζητήματα για τη διασφάλιση όλων των πολιτικών και δημοκρατικών δικαιωμάτων του κουρδικού λαού.

***Η περιφερειακή κατάσταση ως ο κεντηφόρος μοχλός**

Ο Οκτώβριος δεν ήταν χαρακτηριστικός μόνο ως προς τις δημόσιες τοποθετήσεις για το Κουρδικό. Πολύ περισσότερο ήταν ένας σημαντικός μήνας κορύφωσης των δημόσιων πλέον παραδοχών για τη σημαντικότητα των αλλαγών στην περιφέρεια της Τουρκίας και τη σύνδεση που έχουν με την πορεία του Κουρδικού προβλήματος. Μια πιο προσεχική μελέτη των ομιλιών και δηλώσεων ανώτατων κυβερνητικών και κομματικών αξιωματούχων στην Άγκυρα, υπογραμμίζει μια πιο σφαιρική κατανόηση της κατάστασης όπως διαμορφώνεται στη γειτονιά της Τουρκίας. Σύμφωνα με τις αξιολογήσεις του κυβερνητικού συνασπισμού οι περιφερικές αλλαγές είναι κυρίως αποτέλεσμα της επιθετικότητας του Ισραήλ. Η βίαιη αλλαγή των ισορροπιών που προκαλεί η επιθετικότητα αυτή, διαμορφώνει προοπτικές δημιουργίας πολιτικών κενών που μελλοντικά μπορεί να αξιοποιήσει το κουρδικό κίνημα. Προς την ίδια κατεύθυνση ήταν άλλωστε και η εκτίμηση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας στις 3 Οκτωβρίου 2024, όπου και υπογραμμίζει ότι υπάρχει η

τάση δημιουργίας τετελεσμένων απαράδεκτων για την Τουρκία. Στο σημείο αυτό αξίζει να υπενθυμιστεί ότι έστω μέσα από διαφοροποιήσεις και πολλές εσωτερικές συγκρούσεις, οι Κούρδοι παραμένουν μέχρι και σήμερα ένας καθοριστικός παράγοντας σε τέσσερα διαφορετικά κράτη. Επηρεάζουν μάλιστα σε διαφορετικό βαθμό και με διαφορετικό περιεχόμενο τα πολιτικά συστήματα της Τουρκίας, του Ιράν, του Ιράκ και της Συρίας, μετατρέποντας για τα καλά το Κουρδικό σε ένα ζήτημα καταρχήν περιφερειακών διαστάσεων και σημασίας. Η βασική δυναμική οικοδόμησης του σημερινού συνασπισμού εξουσίας άλλωστε ήταν η διπλή στρατηγική της στρατιωτικής καταστολής του ΡΚΚ από τη μια και η οικοδόμηση του αυταρχικού κράτους μέσα από το καθεστώς έκτακτης ανάγκης που επιβλήθηκε σε μερικές νοτιοανατολικές περιοχές το 2015 και σε πανεθνική κλίμακα το 2016 μετά την αποτυχημένη απόπειρα πραξικοπήματος. Η επαναφορά της πολιτικής στρατιωτικοποίησης που εφάρμοσε η Τουρκία από το 2015 και μετά προκάλεσε απώλεια στην επιρροή του ΡΚΚ εντός της χώρας, αλλά την ίδια στιγμή «μετέφερε»

την ένοπλη σύγκρουση σε Ιράκ και Συρία. Από τότε μέχρι σήμερα, η πρόσληψη των εθνικών απειλών από την κυρίαρχη ιδεολογία της Τουρκίας, καλλιεργείται με επίκεντρο την περεταίρω ενίσχυση του κουρδικού κινήματος στη Συρία και στο Ιράκ. Αλλά την ίδια στιγμή, οι πρόσφατες εξελίξεις έδειξαν ότι ακόμα και η στρατιωτική παρουσία της Τουρκίας σε αυτές τις δύο χώρες δεν ήταν αρκετή για εξαφανίσει τις προοπτικές κουρδικών δομών στην περιφέρεια της Τουρκίας. Έτσι, η Άγκυρα παράλληλα με τις διαφορετικές στρατιωτικές επιχειρήσεις των τελευταίων δύο χρόνων στο Ιράκ, επιδίωξε να συνάψει στρατιωτικές και οικονομικές συνεργασίες τόσο με

την περιφερειακή κουρδική διοίκηση στο Ιράκ, όσο και με την κεντρική κυβέρνηση. Το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα ήταν οι συμφωνίες για το Σχέδιο του Δρόμου Ανάπτυξης. Στόχος ήταν η μείωση της επιρροής του ΡΚΚ και η δημιουργία εμποδίων σε συνεργασίες ιρακινών δυνάμεων μαζί με την ένοπλη οργάνωση.

***Μείωση της αυτονομίας στη Συρία**
Κάτι παρόμοιο με μικρότερο αποτέλεσμα επιδίωξε και στο πλαίσιο της Συρίας. Πέραν από τις ζώνες στρατιωτικού ελέγχου και πολιτικής μεταμόρφωσης περιοχών στη βόρεια Συρία, η Άγκυρα επιδίωξε να ανοίξει διαύλους επικοινωνίας με τον Άσαντ. Εδώ ο

στόχος παραμένει η ενσωμάτωση των Κούρδων στο συριακό πολιτικό σύστημα και η μείωση της προοπτικής πολιτικής αυτονομίας. Για παράδειγμα τον Ιούνιο του 2024 ήταν προγραμματισμένες οι δημοτικές εκλογές στη Ροζιάβα, όμως η Άγκυρα κατάφερε μετά από πιέσεις να οδηγήσει στην αναστολή τους. Εξακολουθεί ωστόσο να αντιμετωπίζει προβλήματα, αφού η Δαμασκόκ επιμένει ότι η ομαλοποίηση των σχέσεων με τον Ερντογάν μπορεί να γίνει εφόσον υπάρχουν ενδείξεις αποχώρησης των τουρκικών δυνάμεων από τα συριακά εδάφη.

***Καθοριστική η κουρδική παρουσία**
Με λίγα λόγια, η Τουρκία

επιδίωξε να κινηθεί προληπτικά. Θεωρεί ότι η μερική έστω ομαλοποίηση του Κουρδικού που αφορά στην ίδια, θα είναι μια βοηθητική προοπτική για τη μελλοντική εξέλιξη του ζητήματος στην περιφέρεια. Το «δίδαγμα» αυτό έχει μια ιστορική βάση. Στο πρόσφατο παρελθόν η Τουρκία βίωσε την επιδείνωση του Κουρδικού προβλήματος εξαιτίας περιφερειακών ανακατατάξεων. Τόσο με τον πόλεμο του Κόλπου στις αρχές της δεκαετίας του 1990, όσο και μετά την εισβολή των ΗΠΑ στο Ιράκ το 2003, η κουρδική παρουσία αποδείχθηκε όντως καθοριστική στη δημιουργία νέων δεδομένων και ισορροπιών. Το ξέσπασμα της λεγόμενης αραβικής άνοιξης και η πορεία κουρδικής αυτονομίας στα βόρεια της Συρίας από το 2011 και μετά, ήταν το πιο πρόσφατο «αποδεικτικό». Συνεπώς τουλάχιστον στο επίπεδο ανάγκης, η διαδικασία που βρίσκεται σε εξέλιξη έστω και αν δεν ονομάζεται συγκεκριμένα, δεν παύει από του να είναι μια διαδικασία παρασκηνιακής διαβούλευσης με τους οργανωμένους φορείς των Κούρδων της Τουρκίας.

*Επικουρος Καθηγητής, Τμήμα Τουρκικών και Μεσανατολικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Χρυσές Συνταγές

xrysessyntages.com
Το Νο1 site μαγειρικής
ΜΕ ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ!

6.500 ΓΕΥΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ & ΝΕΕΣ ΥΓΙΕΙΝΕΣ ΠΙΝΕΛΙΕΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ MENU • VEGAN • ΧΟΡΤΟΦΑΓΙΚΑ ΠΙΑΤΑ • ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΟΥΖΙΝΑ
ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ • KIDS MENU • ΠΙΑΤΑ ΧΩΡΙΣ ΓΛΟΥΤΕΝΗ

f @ p

True stories

ΧΟΡΗΓΟΣ: PORSCHE

THE LAST RIFLEMAN (3/11) ANTWONE FISHER (4/11) JT LEROY (10/11)
BILLIONAIRE BOYS CLUB (11/11) THE IRON CLAW (17/11) SHOCK AND AWE (18/11)
THE BOY IN THE WOODS (24/11) THE INSIDER (25/11)

ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΤΙΣ 9 ΤΟ ΒΡΑΔΥ

Το Κανάλι Διατίθεται:

cablenet cyta vision MOVIES HD MESIMVRIA
Θέση 101 Θέση 49 www.mesimvria.com